

Overpeinzingen over een nieuw pensioenstelsel

Denkend aan Holland zie ik pensioenen door oneindig laagland wegstromen, rijen ondenkbaar ijle beloften voor generaties verdampen in hoge pluimen...

Veel werknemers bouwen via de werkgever hun pensioen verplicht op bij een pensioenfonds. Het is de vraag of dat een goed idee is en nog bij deze tijd past. Inmiddels wil de politiek ook zzp'ers 'beschermen' met verplichte regelingen voor pensioen en arbeidsongeschiktheid. Ik denk dat dan anders kan.

Pensioen voor werknemers

Werknemers hebben niets te kiezen als het om hun pensioen gaat. Dus waarom kijken of jouw pensioenfonds wel goede rendementen haalt op jouw pensioengeld? Waarom kijken of de service aan de normen voldoet of ondermaats is? Waarom controleren of de kosten mogelijk aan de hoge kant zijn? De verplichte deelname zorgt er immers voor dat je niet weg kunt.

Hoe zou het anders kunnen?

Laten we eens kijken naar Chili, een land dat beschikt over een innovatief pensioensysteem waarin de individuele werknemer wél zeggenschap heeft over de eigen pensioengelden! Dat systeem heeft minstens 3 voordelen:

1) Je kiest zelf bij wie je jouw geld onderbrengt

In Chili kan de werknemer zelf kiezen tussen zes verschillende pensioenfondsen. En voor werkgevers is het ook lekker eenvoudig: maandelijks 10% van het salaris storten op de rekening van het gekozen pensioenfonds. De werknemer ontvangt elke 4 maanden een overzicht van het eigen fonds en kan de prestaties van het eigen fonds vergelijken met de andere vijf fondsen. Niet tevreden? Dan stap je over naar een ander fonds, op ieder gewenst moment en zonder kosten!

Denk in modellen van individuele keuzevrijheid

2) Je weet wat je hebt (en wat niet)

Het Nederlandse pensioensysteem is het product van overleg tussen werkgevers en vakbonden die al decennia bepalen wat goed is voor werknemers in een bepaalde branche. Resultaat? Een ondoordringbare jungle van regels, vage overgangsmaatregelen en boterzachte garanties. In Chili is het pensioen van een werknemer heel eenvoudig, helder en concreet: een individuele spaarrekening bij een zelf gekozen fonds. Ook de verzekeringen bij overlijden en arbeidsongeschiktheid zijn eenvoudig en transparant, met als groot voordeel dat de uitkering en de premie hiervoor bij alle zes pensioenfondsen precies gelijk zijn.

3) Werknemers gaan zich weer bij hun eigen pensioen betrokken voelen

Het pensioenbewustzijn in Nederland is nagenoeg nihil! Hierin is zeker verandering te brengen door werknemers zelf meer aan het stuur te zetten en weer zelf de regie te geven in een systeem dat voor iedereen te begrijpen is.

Wat zijn de voordelen?

De voordelen van de vergelijking tussen het Chileense pensioenstelsel ten opzichte van het Nederlandse systeem op een rijtje:

- Makkelijke systematiek: een bankrekening die een soort van de pensioenrekening is.
Eenvoudig uit te leggen en transparant te maken.
- De pensioenbank kan meerdere beleggingsstrategieën aanbieden zodat de werknemer zelf kan kiezen hoeveel risico hij wil lopen.
- De werknemer kan wanneer hij wil van bank veranderen, dus de pensioenbanken moeten hun best doen.
- Er zijn geen pensioengaten (dus pensioenverlies) wanneer de werknemer van baan verandert omdat het pensioen niet aan het salaris bij een werkgever is gekoppeld maar aan de werknemer.

Regelingen voor zzp'ers

Arbeidsongeschiktheid

Veel politieke partijen hebben oog voor de risico's waaraan de zzp'er in Nederland is blootgesteld en komen daarom met allerlei (premie)plannen om deze groep werkenden te gaan beschermen. Verzoekje aan de politiek: please don't! Denk mee, ondersteun, maar denk in modellen van individuele keuzevrijheid en in kaders waar UWV niet in voorkomt. Waarom, valt uit onderstaand voorbeeld van 'de goede oude tijd' op te maken.

Een WAZ-premie in 2003 van €2.196,-

De Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) werd op 1 augustus 2004 tot grote vreugde van de ondernemers afgeschaft. Dat was een enorme financiële meevaller, want de WAZ-premie bedroeg in 2003 maximaal €2.196, wat een veel te hoge premie was voor de geboden dekking. Een vergelijkbare WAZ-dekking kostte op de private markt voor een ondernemer van 35 jaar circa €300 per jaar. De ingebrachte WAZ-premies waren zo hoog, dat ook de WAZ-gerechtigden die voor 1 augustus 2004 ziek waren geworden nu nog altijd uit deze pot betaald kunnen worden. De dekking bedroeg max. 70% van het minimumloon bij volledige arbeidsongeschiktheid en een wachttijd van 1 jaar.

Daarna is er politiek gezien constant aandacht geweest voor de positie van de ondernemers/zzp'ers die zich niet verzekerd hebben tegen het risico van arbeidsongeschiktheid. Veel partijen roepen nu om het hardst dat zij de toegankelijkheid van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen voor zelfstandigen willen verbeteren. De vraag is op welke wijze, want een nieuwe verplichte dekking via het UWV is een verkapte belastingheffing wanneer daar weer premies voor gevraagd worden die ruim 7 maal te hoog zijn. Welke

zzp'er zit daar op te wachten? De vraag is of 'Den Haag' de verleiding van het grote geld kan weerstaan: 1 miljoen zzp'ers die allemaal verkapt €1.000,- te veel betalen is toch weer 1 miljard in de pocket.

Hoe dan wel?

Bijvoorbeeld door te denken in raamwerken waarin eigen regelingen ook zijn toegestaan. Dus wanneer een zzp'er bijvoorbeeld kan aantonen dat hij deelnemer is bij een zogenaamd broodfonds dan is dat ook een 'collectieve' regeling. Een broodfonds is een soort van onderlinge, waarin de deelnemende leden een schenking doen wanneer één van hen door arbeidsongeschiktheid langer dan 4 weken uitvalt. De broodfondsen zijn zeer sterk in opkomst als alternatief voor de (te) dure arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Op dit moment is de uitkeringsduur van 2 jaar een nadeel, maar een klein overzicht van de voordelen:

- geen selectie op basis van gezondheid en/of leeftijd;
- geen claimbeoordeling door UWV;
- geen onnodige kosten voor het verzekeren van bruto/netto-uitkeringen (fiscaal);
- goede verbinding van deelnemers, iedereen kent elkaar en is betrokken;
- sluit goed aan bij 'het denken en de wensen' van de zzp'er anno 2017;
- zeer betaalbare premies voor een basisdekking.

Verzekeraars zullen gaan meebewegen en ook in dergelijke oplossingen gaan denken waardoor de premies, ook voor de dekking na 2 jaar, sterk zullen gaan dalen. Ik voorspel dat de eerste inkomensverzekeraars nog voor 2020 met nieuwe zzp-producten op de markt zullen komen die geschoeid zijn op de oude WAZ-leest, maar dan wel met betaalbare premies van enkele tientjes tot €100,- per maand.

De zzp'er en een verplichte pensioenregeling?

Voor een gewenste verplichte pensioenregeling kan beter worden gedacht aan een variant van het Chili-model die beter bij onze samenleving past. Juist bij een groep als de zzp'ers overheerst een sterke behoefte aan minder bemoeizucht en meer zelfredzaamheid, ook wanneer dat binnen de kaders van een verplichte pensioenregeling is. Gaat het goed, dan kan er wat meer gestort worden. Is het allemaal even een paar tandjes minder, dan is de premieafdracht navenant lager. We worden steeds ouder, dus een meer flexibele opbouw is wenselijk, waarbij het dan niet de bedoeling is dat de Staatskas (belastingen) het eerst en meest profiteert.

Daarom zou het ook heel handig zijn wanneer de zzp'er zijn bestaande regelingen bij oud-werkgevers bij pensioenfondsen of private verzekeraars zonder kosten 1 op 1 'mee kan nemen' zodat er niet nog of weer een pensioenbreuk wordt gecreëerd of dat er een blauwe envelop in de bus valt.

Voordelen:

- de zzp'er mag en kan zelf kiezen en wordt veel minder gedwongen;
- eenduidige en heldere overzichten van de persoonlijke financiële situatie;
- transparant en veel goedkoper model;
- sluit beter aan op de persoonlijke situatie en het community-gevoel van mensen i.p.v. de achterhaalde solidariteitsideologie;
- makkelijk te controleren: percentage omzet is voor de fiscus makkelijk toetsbaar.

Zijn er ook obstakels?

Uiteraard: veel van de belanghebbende partijen, ook in de politieke arena, zullen knokken om hun machtspositie niet te verliezen. Termen als 'complex, niet gewend, gevaren, onzekerheden, beschermen, behoeden' zullen worden gebracht als een soort van gevaar waarvoor de werknemer en de zzp'er behoed moeten worden.